

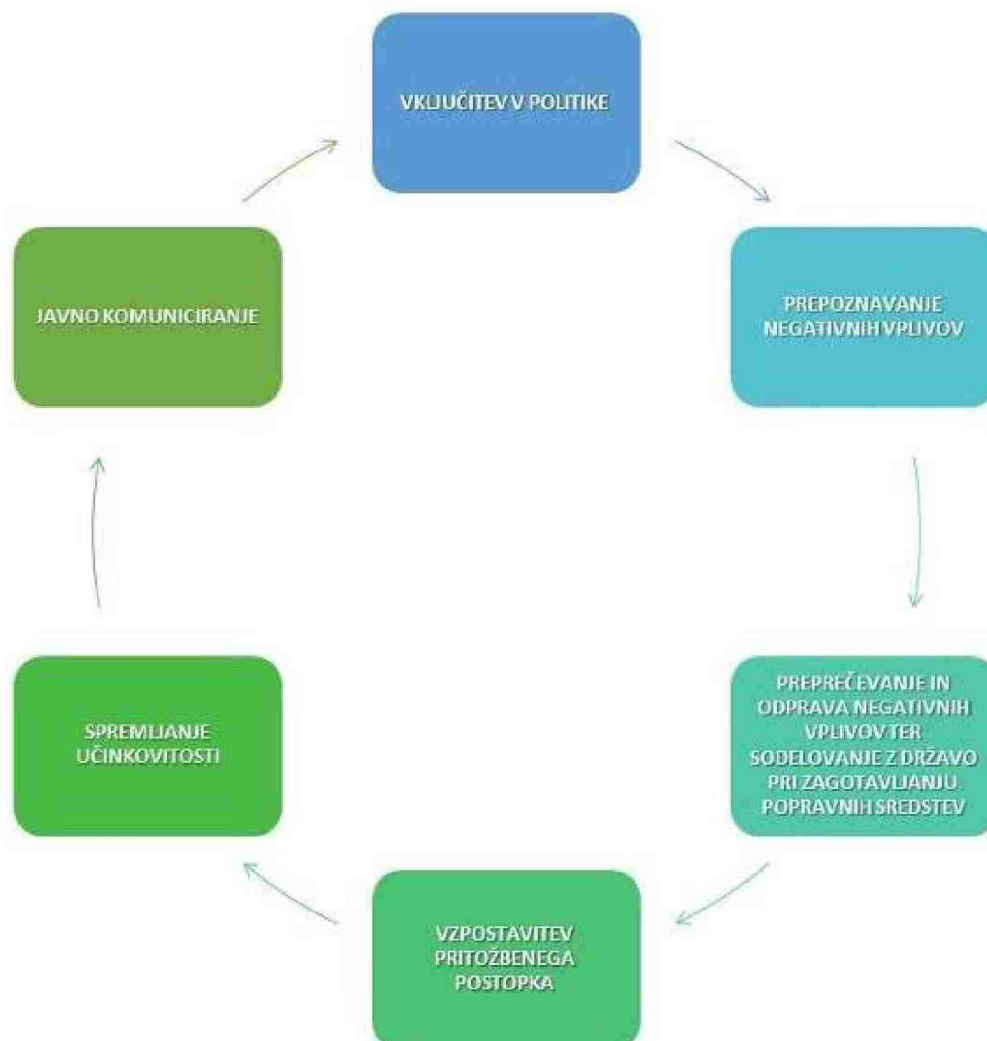


Direktiva o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti: zadnji koraki pred sprejetjem

Elena Lunder, strokovnjakinja v društvu za sonaraven razvoj
Focus

Po treh letih zakonodajnega postopka sta Evropski parlament in Svet EU decembra 2023 sprejela kompromis o besedilu direktive o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti – CSDDD. Ta direktiva bo za velika podjetja določila obveznosti v zvezi z dejanskimi in potencialnimi škodljivimi vplivi na človekove pravice ter okolje, ki izhajajo iz njihovih lastnih

dejavnosti, dejavnosti njihovih podružnic in dejavnosti, ki jih izvajajo njihovi poslovni partnerji. Med EU pogajanja o vsebini teksta so se pojavila trenja, ki so privedla do številnih kompromisov, ki omejujejo ambicioznost direktive.



Postopek skrbnega pregleda naj bi od podjetij zahteval, da sledijo krožnemu sistemu priprave politik, oceni tveganj, preprečevanju potencialnih tveganj, naslavljanju in popravi obstoječih, ter oceni in komunikaciji postopka in rezultatov.

Čeprav dogovor ni popoln, predstavlja ključen korak naprej pri uveljavljanju odgovornosti podjetij za morebitne ali dejanske kršitve. Zlasti pozdravljamo uvedbo mehanizmov, ki omogočajo lažji dostop do pravnih sredstev za žrtve kršitev.

Na žalost pa dogovor izvzema podnebne vplive podjetij ter večino dejavnosti finančnega sektorja, ki finančno podpira projekte, ki niso v skladu s trajnostnim prehodom. To je velika izguba, saj velika večina prebivalcev Slovenije podpira zakonske obveznosti za podjetja na področju podnebnih sprememb in meni, da bi morale banke prevzeti odgovornost za dejanja podjetij, v katera vlagajo ali jim posojajo denar in katerih vpliv lahko predvidijo. Javno podpora direktivi so izrazile tudi številne nevladne organizacije v javnem pismu Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport.

Po sprejetem kompromisu mora tekst najprej potrditi Svet EU, nato pa še Evropski parlament. Glasovanje v Svetu EU naj bi prvotno potekalo v petek, 9.2.2024. Za sprejetje direktive mora dovolj držav članic podpreti direktivo v Svetu, pri čemer glasovi večjih držav nosijo večjo težo glede na višji delež prebivalstva v EU. Glasovanje je bilo predstavljeno, saj je v tednu pred glasovanjem nemška koalicijska stranka FDP (ki zaseda le 4% stolčkov v parlamentu) začela kampanjo sabotaže kompromisa.

Dva ministra iz FDP sta brez vednosti ostalih koalicijskih partnerjev stopila v stik z drugimi državami članicami in postopoma je podpora kompromisu padla do te mere, da je bilo glasovanje tik pred zdajci prestavljeno.

Kritiki kot FDP javno nasprotujejo direktivi in trdijo, da bi ta predstavljala preveliko breme za nemško in evropsko gospodarstvo, zlasti za mala in srednje velika podjetja, ter bi zmanjšala konkurenčnost v primerjavi z državami izven EU. Nasprotovanja celotnemu tekstu tako pozno v večletnem zakonodajnem postopku ne moremo razumeti v dobri veri, saj so politični predstavniki po vsej EU imeli več priložnosti, da tekst sooblikujejo.

Trenutna vsebina končnega kompromisa je prešla že številna glasovanja. Prav tako nasprotovanje ni v skladu z vedno glasnejšimi predstavniki velikih in malih podjetij po EU, ki so v zadnjih tednih izdali več izjav v podporo kompromisu CSDDD.[1][2][3][4] Med njimi so tudi podjetja, kot so Kik, Ikea, Unilever, Lidl in Ericsson.

Nedavni članek nemške preiskovalne revije Spiegel prav tako kaže, da 51 % anketiranih podjetij pričakuje "bolj pozitivne" dolgoročne finančne učinke CSDDD, 20 % pa jih pričakuje "zelo pozitivne" učinke. Po ocenah London School of Economics so stroški obveznega skrbnega pregleda v primerjavi s prihodki velikih podjetij, ki bodo krita pod obvezo direktive, razmeroma nizki. Dodatni ponavljajoči se stroški na ravni podjetja izraženi v odstotkih prihodkov podjetij znašajo v povprečju manj kot 0,14 % za mala in srednja podjetja in 0,009 % za velika podjetja. Podjetja v svojih izjavah v podporo direktivi izpostavljajo, da bodo

enotna EU pravila o skrbnem pregledu zagotovila enake konkurenčne pogoje za vsa podjetja, ki delujejo na Evropskem trgu. Naslovila bodo tudi trenutna nesorazmerja, saj podobna zakonodaja že obstaja v Franciji in Nemčiji, več nacionalnih predlogov pa je še v nastajanju.

Nedavna raziskava je pokazala, da kar tri četrtine potrošnikov generacije Z meni, da je trajnost pomembnejša od blagovne znamke pri odločanju o nakupu. Podobno podporo zaznavamo tudi pri generaciji X ter milenijcih.

A kljub temu, da obstajajo jasni poslovni argumenti za reguliran prehod na bolj trajnostno gospodarstvo, to ni glavni cilj nastajajoče zakonodaje. Namen CSDDD je, da naslovi pretirano kratkoročno usmerjenost pri odločitvah podjetij (Corporate shorttermism), ki ne omogoča trajnostnega razvoja podjetja ali družbe in ga pogosto celo aktivno spodkopava.

Zakonodaja CSDDD bi naslovila pomembno luknjo v globalni pravni zaščiti človekovih pravic in okolja, saj trenutno lahko opazujemo številne kršitve človekovih pravic in uničevanje okolja s strani EU podjetij, za katere ne odgovarjajo. Še bolj pomembno pa je, da žrtve teh kršitev nimajo možnosti dostopa do popravilnih sredstev. Tehtanje naslavljanja obstoječih kršitev proti finančnim interesom podjetij ne bi smelo biti sprejemljivo početje.

Focus je prilagodil zbirko praktičnih primerov preteklih kršitev, ki sta jo izdala European Coalition for Corporate Justice in Anti-Slavery International: [Kaj pa če... bi zakonodaja lahko ščitila ljudi in planet pred pohlepom korporacij?](#)

Predstavitev spletnega priročnika s pregledom do trajnosti z Markom Budlerjem

Skupaj z Markom Budlerjem iz Centra poslovne odličnosti Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani pripravljamo priročnik S skrbnim pregledom do trajnostnosti, ki bo izšel marca in bo predstavljen na spletnem srečanju v torek, 12.3.2024. Lepo vas vabimo, da se nam pridružite. Udeležba na srečanju je brezplačna, obvezna pa je prijava prek obrazca na tej [povezavi](#).

Na srečanju bomo tudi predstavili osnovne zahteve CSDDD, ki bi do takrat že morale biti bolj jasne.

Opombe iz besedila:

- [1] <https://www.aim.be/news/aim-urges-eu-member-states-to-support-corporate-sustainability-due-diligence-directive-compromise-agreement/>
- [2] https://media.business-humanrights.org/media/documents/Nordic_Businesses_State_Statement_CSDDD_12022024.pdf
- [3] <https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/italian-business-statement-csddd/>
- [4] https://media.business-humanrights.org/media/documents/240206_BusinessStatement_CSDDD.pdf



društvo za sonaraven razvoj
Association for Sustainable Development